

Розділ 1. Теорія та історія соціальних комунікацій

Part 1. Theory and History of Social Communications

https://doi.org/10.31516/2410-5333.056.01

УДК 378.091.113 (092)Шейко

Ю. І. Лошков, доктор мистецтвознавства, професор, перший проректор, Харківська державна академія культури, м. Харків

uiloshkov@ukr.net

http://orcid.org/0000-0003-0621-2808

Н. М. Кушнарєнко, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи, Харківська державна академія культури, м. Харків

nataliyanikush@gmail.com

http://orcid.org/0000-0003-1168-0446

АВТОРИТЕТНИЙ КЕРІВНИК, ТАЛАНОВИТИЙ УЧЕНИЙ, ОБДАРОВАННИЙ ПЕДАГОГ¹

Усесторонньо проаналізовано управлінську, освітню і наукову діяльність Василя Миколайовича Шейка за 30 років його перебування на посаді ректора Харківської державної академії культури. Розкрито його особистісні якості, які сприяли ефективній діяльності керівника нового покоління. Наголошено на його внеску в підвищення якості освітнього процесу. Докладно розглянуто показники його наукової продуктивності і публікаційної активності, особливості наукової школи.

Ключові слова: вища бібліотечно-інформаційна освіта, вища культурологічно-мистецька освіта, управлінська діяльність, наукова школа, Василь Шейко, Харківська державна академія культури.

Ю. И. Лошков, доктор искусствоведения, профессор, первый проректор, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

Н. М. Кушнарєнко, доктор педагогических наук, профессор, проректор по научной работе, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

АВТОРИТЕТНЫЙ РУКОВОДИТЕЛЬ, ТАЛАНТЛИВЫЙ УЧЕНИЙ, ОДАРОВЕННЫЙ ПЕДАГОГ

Всесторонне проанализировано управленческую, образовательную и научную деятельность Василия Николаевича Шейко за 30 лет его работы на должности ректора Харьковской государственной академии культуры. Раскрыто его личностные качества, способствующие эффективной деятельности руководителя нового поколения. Подчеркнуто его вклад в повышение качества образовательного процесса. Обстоятельно рассмотрено

1 This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

показатели его научной продуктивности и публикационной активности, особенности научной школы.

Ключевые слова: *высшее библиотечно-информационное образование, высшее культуролого-искусствоведческое образование, образование, управленческая деятельность, научная школа, Василий Шейко, Харьковская государственная академия культуры.*

Yu. I. Loshkov, Doctor of Art Criticism, Professor, First Vice-Rector, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

N. M. Kushnarenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice Rector for Research, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

COMPETENT MANAGER, OUTSTANDING SCHOLAR, GIFTED EDUCATOR

The aim of this paper is to consider Vasyl Sheyko's work within the period of his 30-year tenure as the rector of Kharkiv State Academy of Culture (KhSAC). V. Sheyko is regarded as a founding principal and leading scholar of higher LIS (Library and Information Science) education and higher education in culturology and arts in Ukraine.

Research methodology. The authors have analyzed the features of Vasyl Sheyko's administrative, educational, and research activities drawing on a systems approach as well as on historical, biographical and other general scientific approaches.

Results. The paper describes that November 2019 marked 30 years since Vasyl Sheyko was elected rector of KhSAC for the first time on a democratic foundation. This is a kind of record for the institutions of higher LIS education and higher education in culturology and arts in Ukraine of the 4th (the highest) level of accreditation.

The study emphasizes that Vasyl Sheyko's achievements as the rector of KhSAC are due to his personal qualities, namely the ability to take responsibility, to make optimal decisions, to convince others and to convince himself, high ethical spirit.

The authors consider the contribution of Vasyl Sheyko, as a leading Ukrainian culturology scholar, one of the ideologists and founding principals of culturology as a scientific and academic discipline, as an academic director of culturological studies and scientific schools of culturology in Ukraine, to the development of the new discipline. The paper also analyzes the scholar's research achievements.

Novelty. The paper is the first attempt to study the specific character of Vasyl Sheyko's administrative, educational, and research activities for his 30-year tenure as the rector of Kharkiv State Academy of Culture.

The practical significance. The main results of this study can be used by newly elected rectors of the institutions of higher education of culture and arts of Ukraine for improving their administrative, educational, and research activities.

Keywords: *higher LIS education, higher education in culturology and arts, administrative activities, scientific schools, Vasyl Sheyko, Kharkiv State Academy of Culture.*

Постановка проблеми. Успішний розвиток будь-якої сфери діяльності — управлінської, освітньої, наукової та ін. значною мірою залежить від людського фактора, видатних особистостей, чий талант і відданість улюбленій справі суттєво впливають на її прогрес.

Роль особистості в еволюції культури визначальна. Це зумовлюється поняттям культури як сукупності матеріальних та духовних надбань людства, «другої натури», яку створює навколо себе людина для задоволення нагальних потреб. Водночас, за визначенням провідного вітчизняного культуролога В. Шейка, культура є й якісною характеристикою людської діяльності, свідченням одухотворення різних сторін людського буття (Шейко, 2011, с. 15). Це зумовлено тим, що особистість як суб'єкт соціокультурного середовища формується в процесі історично конкретних різновидів діяльності та суспільних відносин (Фролов, 1991, с. 222–223).

Становлення особистості відбувається в певних культурних умовах, які характеризуються сукупністю соціально набутого досвіду поколінь (символів, ідей, цінностей, звичаїв, вірувань, традицій, норм та правил поведінки) (Хорунженко, 1997, с. 228).

Отже, людські якості — це результат засвоєння нею норм, існуючих у суспільстві цінностей, традицій, оволодіння властивими певній культурі прийомами і навичками діяльності (Шейко, 2001, с. 32).

Поняття «особистість» характеризує людину як активного суб'єкта соціальних відношень. Особистість, вихована на певних культурних нормах, під час активної діяльності, є репрезентантом та інтегрантом цих норм. Самоосмислення особистості відбувається в контексті розкриття індивідуальних здібностей, що зумовлено спрямованістю на самореалізацію. Отже, специфіка репрезентації культурних норм визначається їх осмисленням особистістю.

Мета статті — здійснити системний аналіз управлінської, освітньої і наукової діяльності Василя Шейка за 30-річний період його посади ректора Харківської державної академії культури.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Наукова діяльність В. Шейка набула висвітлення в публікаціях С. В. Євсеєнко, М. М. Каністратенка, Н. М. Кушнарєнко, у кількох біобібліографічних покажчиках, присвячених його ювілейним датам та ін. (Євсеєнко, 2017; Каністратенко, 2017; Кушнарєнко, 2017, 2019).

Однак узагальнення набутого ним досвіду як ректора Харківської державної академії культури ще не здійснено.

У формуванні Харківської державної академії культури (ХДАК) брали участь немало відомих діячів освіти, науки, культури та мистецтва. Особливе місце серед них посідає постать Василя Миколайовича Шейка.

9 листопада 2019 р. виповнилося 30 років відтоді, як уперше на абсолютно прозорих і демократичних засадах В. Шейка — обдаровану особистість, молодого, амбітного, талановитого вченого, енергійного, ініціативного організатора, менеджера вперше на альтернативних засадах обрано ректором Харківської державної академії культури — фундатора, провідного закладу вищої освіти України культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного профілю. Це є своєрідним рекордом для закладів вищої освіти IV найвищого рівня акредитації бібліотечно-інформаційного та культурологічно-мистецького профілю України.

Василь Шейко народився 9 травня 1942 р. в м. Охтирка Сумської обл. Навчався в Белгородському музичному училищі (1959–1963 рр.) — диригент оркестру народних інструментів; Харківському державному інституті культури (1964–1968 рр.), де здобув вищу кваліфікацію «культурно-освітній працівник вищої кваліфікації»; навчався в аспірантурі Інституту історії АН СРСР (1968–1971 рр.). Професор (1991 р.), доктор історичних наук (2002 р.), академік Міжнародної академії інформатизації при ООН (1995 р.), член-кореспондент Національної академії мистецтв України; академік-секретар Української академії наук (2004 р.), дійсний член Міжнародної кадрової академії (1996 р.), заслужений діяч мистецтв України (1999 р.), дійсний член Національної академії мистецтв України (2017 р.).

Професійну діяльність розпочав у 1960 р. викладачем музичної школи, диригентом оркестру і практикуючим баяністом. У ХДАК працює з 1968 р., тобто понад 50 років. Тут він пройшов усі шаблі кар'єрного зростання, обіймав посади викладача, ст. викладача, доцента, професора, завідувача кафедри, декана, проректора. У 1989 р. на альтернативних засадах переважною більшістю голосів його обрано на посаду ректора. Становлення В. Шейка як авторитетного керівника, вченого-культуролога, педагога — це результат його багатогранного таланту, феноменальної працездатності, причетності до славетної харківської освітньо-наукової, культурологічно-мистецької школи. Шанування її багатих традицій, учителів і попередників, відкритість до всього нового — основні заповіді культурологічної інтелігентності. Василю Миколайовичу — інтелігенту-культурологу, це сприяє досягненню висот в усіх напрямках його багатоаспектної діяльності — управлінській, освітній, науковій, громадській.

Френсіс Бекон у своїй праці «Про достоїнства й примноження наук», визначаючи джерела моральності, рішуче утверджує перевагу і велич загального блага над індивідуальним, діяльного життя над спогляданням, суспільного престижу над особистим задоволенням. Це, на

його думку, слугує основою для того істинного душевного здоров'я, активності і мужності, які дозволяють тримати удари долі, переборювати життєві труднощі і, виконуючи свої обов'язки, повноцінно та суспільно значимо діяти в цьому світі (Бекон, 1977).

Підкреслюючи значну роль Василя Миколайовича в розвитку академії, вирізнімо такі його персональні якості, як уміння брати на себе відповідальність за успіх справи, приймати оптимальні рішення, здатність переконувати інших і переконуватися самому, дотримувати високих етичних стандартів, які характеризують його як справжнього сучасного керманіча. Своїми особистими розумовими здібностями, авторитетом, організаційним талантом, умінням переконувати В. М. Шейко відіграв головну роль в ефективному розвитку ХДАК за 30 років перебування на посаді ректора.

Переконлива перемога на виборах, компетентність, особистий організаторський хист новообраного ректора, помножений на вміння об'єднати навколо себе для досягнення мети колег-однодумців, забезпечив високу результативність використання його потенційних можливостей, стратегічного мислення для якісно нового рівня розвитку ХДАК із підготовки патріотично налаштованих, високопрофесійних, конкурентоспроможних на вітчизняному та світовому ринках праці фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів у галузі культури і мистецтва.

Завдяки його таланту, авторитету, енергійності й цілеспрямованості докорінно змінилися зміст і структура освітнього процесу в ХДАК. Замість двох наявних нині в структурі академії 7 факультетів, 25 кафедр, Центр міжнародної освіти і співробітництва, Центр безперервної освіти, підготовчі курси, бібліотека, комп'ютерні класи. Науковий ценз викладачів зріс з 20 до 70%. Нині тут працюють 58 докторів наук, професорів, 132 кандидати наук, доценти, 1 дійсний член Національної академії мистецтв України, 30 викладачів, котрі мають державні почесні звання народного, заслуженого артиста, заслуженого діяча мистецтв, заслуженого працівника культури, заслуженого художника, заслуженого журналіста України. Енергійний і креативний, керівник нового покоління, В. Шейко самовіддано працює, надихаючи колектив на новітні, мегастратегічні звершення.

Завдяки інноваційному мисленню керівника, ХДАК значно розширює спектр освітніх послуг. Кількість спеціальностей зросла з 2 до 13. Наразі освітньо-науковий процес відбувається за 8 галузями знань: «Культура і мистецтво», «Гуманітарні науки», «Соціальні та поведінкові науки», «Журналістика», «Управління та адміністрування», «Інформаційні технології», «Соціальна робота», «Сфера об-

слуговування» та за 13 спеціальностями: «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», «Хореографія», «Музичне мистецтво», «Сценічне мистецтво», «Музеезнавство, пам'яткознавство», «Менеджмент соціокультурної діяльності», «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», «Культурологія», «Психологія», «Журналістика», «Менеджмент», «Соціальна робота», «Туризм».

Навчання студентів здійснюється за 25 освітньо-професійними програмами: бібліотекознавство та інформаційно-аналітична діяльність; інформаційна та документаційна діяльність; інфокомунікації в документно-інформаційній діяльності; фундаментальна та прикладна культурологія; менеджмент культури; реклама та зв'язки з громадськістю в соціокультурній сфері; соціальна та культурна журналістика; менеджмент і бізнес-адміністрування; туризмознавство; культурна спадщина та пам'яткоохоронна діяльність; психологія; оркестрові, духові та ударні інструменти; народний спів; народні інструменти; хорове диригування; музичне мистецтво естради; естрадний спів; режисура естради та масових свят; акторське мистецтво драматичного театру і кіно; режисура телебачення; телерепортерство; оператор телебачення; народна хореографія; сучасна хореографія; бална хореографія.

З-поміж знакових подій ХДАК слід відзначити підготовку кадрів на третьому (освітньо-науковому) рівні докторів філософії з 4-х наукових галузей і спеціальностей: галузь знань «Культура і мистецтво» за спеціальностями «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» і «Музичне мистецтво»; галузь знань «Гуманітарні науки» за спеціальністю «Культурологія»; галузь знань «Соціальна робота» за спеціальністю «Соціальна робота». За 90 років свого існування харківська культурологічно-мистецька та бібліотечно-інформаційна школа підготувала для України й інших країн світу понад 50 тис. бакалаврів, спеціалістів, магістрів, кандидатів, докторів наук, доцентів і професорів, відомих діячів мистецтва і культури. Тисячі викладачів та студентів ХДАК стали переможцями міжнародних, всеукраїнських конкурсів та фестивалів.

В. Шейко, як керманич академії, посідає особливий професійний соціометричний статус у вищій культурологічно-мистецькій та бібліотечно-інформаційній освіті України в обстоюванні її унікальності та перспективності. Він доклав значних зусиль щодо подальшого формування й розвитку ХДАК як передового, сучасного, елітного, інноваційного закладу вищої освіти культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямування, осередку духовності і культури, відомого своїми освітніми, науковими та мистецькими здобутками далеко за межами України. Заклад вищої освіти докорінно змінився, набув статусу академії і IV найвищого рівня акредитації, став одним із провідних

освітніх, наукових, творчих центрів мистецько-культурологічного та бібліотечно-інформаційного профілю в Україні. Тут у 1992 р. фундовано факультет культурології — унікальний центр спеціалізованої підготовки фахівців для соціокультурної сфери, який не має аналогів у системі вищої освіти України; створено перші в Україні кафедри культурології та документознавства, аспірантуру з 9 наукових спеціальностей, докторантуру з 4 наукових спеціальностей, 2 спеціалізовані вчені ради із захисту докторських (кандидатських) дисертацій у галузях культурології, мистецтвознавства та соціальних комунікацій, у яких захищено 38 докторських і 180 кандидатських дисертацій; виходять друком два збірники наукових праць: «Вісник Харківської державної академії культури», «Культура України», — затверджені МОН України як наукові фахові видання. З 2016 р. ХДАК разом із Державною науковою установою «Книжкова палата України імені Івана Федорова» є співзасновником професійного науково-практичного журналу «Вісник Книжкової палати».

За ініціативи та безпосередньої участі В. Шейка в академії організовані й успішно функціонують такі широковідомі мистецькі колективи: естрадно-симфонічний оркестр, академічний та народний хори, оркестри духових і народних інструментів, навчальний театр та телевізійні студії, ансамбль народної музики «Стожари», естрадний ансамбль «Кредо», фольклорні гурти «Гільце», «Фарби», театр народного танцю «Заповіт», ансамбль сучасного танцю «ЕСТЕТ», студентський театр естрадної пісні «СТЕП» тощо. Реалізуюючи міжнародні, державні та регіональні мистецько-культурологічні програми, вони неодноразово демонстрували своє мистецтво в Україні й далеко за її межами.

Повною мірою розкрився талант ректора не лише як обдарованого організатора-менеджера нового покоління, натхненника наукових здобутків ЗВО, а й талановитого та яскравого вченого-дослідника, котрий власним прикладом надихає не одне покоління науковців на плідну, копітку працю на ниві науки. Повсякденні турботи про долю академії, які потребують багато часу й енергії, не змогли завадити його подальшим плідним науковим пошукам, зростанню наукового доробку.

Василь Миколайович — провідний учений у галузі теорії та історії культури, фундатор і загальноновизнаний лідер культурологічної школи України. Його надзвичайна публікаційна активність вражає і за обсягом, і за тематикою, і за жанрами. У його доробку близько 800 праць з питань теорії та історії української і світової культури, теорії цивілізаційної еволюції в добу глобалізму, української інтелігенції, розвитку теоретико-методологічних засад культурології.

Важливим показником наукової творчості В. Шейка є фундаментальні розвідки — монографічні праці, підручники, навчальні посіб-

ники — 57 назв (10%), що не лише узагальнюють попередні знання, а й відрізняються інформативністю, повно окреслюють авторитетну авторську позицію, цілеспрямоване обстоювання якої свідчить про високий рівень сформованості вченого, здатного не лише якісно експертувати, а й успішно продукувати власні креативні, методологічно виважені ідеї, робити їх доступними для широкого наукового й освітянського загалу. Серед основних можна назвати дослідження: «Організація та методика науково-дослідницької діяльності» (1998, 2002–2006, 2008, 2011), «Історія української культури» (2001), «Історія художньої культури» (1999–2004, тт. 1–12), «Історія української художньої культури» (1999, 2003, тт. 1–2), «Культура. Цивілізація. Глобалізація» (2001, у 2 т.), «Історико-культурологічні аспекти психоаналізу» (2001), «Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX — початок XXI ст.)» (2005), «Еволюція художніх і літературних об'єднань України: історико-культурологічний вимір» (2008), «Історія української культури» (2009–2013), «Культура та цивілізація в історико-культурній думці України в добу глобалізації» (2009), «Філософія української національної ідеї та Микола Хвильовий: історико-культурологічний аспект» (2010), «Історія культури Слобідської України» (2011, 2012), «Культурологія» (2012), «Культура України в глобалізаційно-цивілізаційних вимірах (історико-методологічні аспекти)» (2011), «Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства» (2016) та ін. За його підручниками і навчальними посібниками навчалися й донині навчається вся культурологічна Україна. Незалежні експерти визнають, що його праці можуть скласти самостійну професійну бібліотеку: вона багатопредметна, різноаспектна, поліфонічна.

Важливим індикатором авторитетності вченого-лідера, високої затребуваності його ідей, критерієм оцінювання ефективності наукової діяльності В. Шейка є високі показники цитованості його праць вітчизняним і світовим науковим співтовариством. Сьогодні його h-індекс = 13 — це найвищий показник цитованості. Учений посідає перше місце серед 150 зареєстрованих в Інтернеті вітчизняних культурологів, випереджає за кількістю посилань за відомчою ознакою, лідируючи серед колег-культурологів, котрі працюють в установах та закладах, підпорядкованих Міністерству культури України. За інституціональною ознакою очолює рейтинг викладачів-культурологів Харківської державної академії культури тощо. Тобто В. Шейко — беззаперечний лідер наукового культурологічного простору України.

В. Шейко — розробник фундаментальної НДР «Українська культура: історико-культурологічні виміри», яку ХДАК здійснював разом з Інститутом культурології Національної академії мистецтв України,

науковий керівник загальноакадемічної НДР «Вітчизняна та світова культура: історико-теоретичні аспекти». Він ініціює й очолює численні наукові симпозиуми, конференції, круглі столи, майстер-класи. Серед найпопулярніших — міжнародні та всеукраїнські наукові конференції «Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку», «Культура та інформаційне суспільство XXI століття», «Герменевтика в науках про дух», «Пам'яткоохоронні традиції Слобожанщини» та ін.

Він — засновник і лідер авторитетної наукової школи в галузі культурології та мистецтвознавства, очолює колектив дослідників, яких об'єднує спільність підходів до вирішення наукових проблем, стиль роботи, спільне мислення, ідеї та методи реалізації. Загалом під його науковим керівництвом захищено 17 дисертацій: 4 докторські, 13 кандидатських. Сотні докторантів, аспірантів, студентів уважають себе його учнями, послідовниками та прибічниками його ідей.

Коло проблем (тематичний профіль) наукової школи В. Шейка можна умовно поділити на дві частини: 1) ядерна частина — теорія та історія світової та української культури, культурологія; 2) периферійна проблематика — мистецтвознавчі, музикознавчі, хореологічні, загальнонаукові, педагогічні та інші проблеми, так чи інакше пов'язані з культурологічними аспектами їх розгляду. Учений активно проводить ідею, що сучасна культурологія має всі передумови для того, щоб перейти від стадії емпіричного вчення на стадію теоретичної дисципліни. Наразі культурологія активно формується як фундаментальний навчальний курс. Заслуга В. Шейка полягає і в тому, що він один із перших усвідомив важливість загальнокультурологічної теорії для вирішення прикладних завдань культури і мистецтва, збагатив культурологічну методологію міждисциплінарним, феноменологічним, герменевтичним, компаративним, психоаналітичним, синергетичним, культурологічним, цивілізаційним та іншими науковими підходами і методами. Наукові концепції В. Шейка сьогодні вже стали класикою.

В. Шейко у 2006 р. успішно реалізував дослідницький проект з введення в Україні двох нових наукових галузей: «Культурологія» та «Соціальні комунікації», організував та взяв безпосередню участь у розробленні номенклатури нових наукових спеціальностей, їхніх паспортів, формул і напрямів наукових досліджень, програм вступних і кандидатських іспитів, які високо оцінила наукова громадськість, затверджені Кабінетом Міністрів України, МОН України. Він є позаштатним радником Комітету з питань освіти і науки Верховної Ради України; головою експертної ради з культурології та мистецтвознавства МОН України; першим президентом Української асоціації культурологів тощо.

Створив і впродовж тривалого часу очолював спеціалізовану вчену раду ХДАК із захисту докторських (кандидатських) дисертацій з теорії й історії культури та української культури.

Авторитет ХДАК в освітньо-науковій і творчо-виконавській діяльності набув міжнародного визнання. Академія — член кількох міжнародних освітніх організацій, зокрема ЄВКЛІД, ІФЛА, БОБКАТС, а у 2005 р. В. Шейко в м. Болоньї підписав Велику хартію університетів, що підтвердило долучення академії до європейського освітньо-наукового простору. Сам Василь Миколайович — дійсний член багатьох міжнародних академій, неодноразово запрошувався до участі в міжнародних симпозіумах та читаннях лекцій у США, Великій Британії, Німеччині, Нідерландах, Данії, Болгарії, Польщі, Словаччині, Угорщині, Китаї.

За особливі заслуги перед українським суспільством, вагомий особистий внесок у розвиток освіти, науки і культури — В. Шейко нагороджений кількома орденами та медалями: Почесною грамотою Верховної Ради України, срібною та золотою медалями Національної академії мистецтв України, Почесною відзнакою Міністерства культури України «За досягнення в розвитку культури і мистецтв» тощо. Він повний кавалер ордена «За заслуги».

Василь Миколайович Шейко — на злеті творчих сил і таланту. Багатий досвід керівника, вченого, педагога, широке коло інноваційно-креативних ідей, відкритість до нового — запорука його професійного довголіття. Щиро бажаємо міцного здоров'я, наснаги, примноження наукових і педагогічних здобутків, успішного здійснення найсміливіших задумів, професійних і життєвих проектів!

Список посилань

- Бэкон, Ф., Субботина А. Л. (Ред.) (1977). *Сочинения в двух томах* (Т. 1) (2-е изд., испр. и доп.). Москва: Мысль.
- Каністратенко, М., Кушнарєнко, Н. (2017, Травень 12). Знана постать культурно-мистецької науки й освіти України. *Культура і життя*, с. 6–7.
- Кушнарєнко, Н., Євсеєнко, С. (2017). Портрет ученого в публікаціях: бібліометричний аналіз наукового доробку В. Шейка (до 75-річчя від дня народження). *Вісник Книжкової палати*, 4, 37–43.
- Кушнарєнко, Н. М. (2019). Науковий доробок академіка Василя Шейка в інституалізації культурологічної думки в Україні. *Культурологічна думка*, 15, 201–210.
- Шейко, В., Кушнарєнко, Н., Лошков, Ю., Сташевська, І., Алфьорова З., Большакова Т. Гордєєв, С. (2019). *Харківська державна академія культури: до 90-річчя з дня заснування*. Харків: ХДАК, 2019.
- Євсеєнко, С. В., Левченко, О. М., Хижна, О. С., Шикаленко, Т. О., Кушнарєнко, Н. М. (Ред.) (2017). *Шейко Василь Миколайович: (до 75-річчя від дня народження)*. Харків: ХДАК.

- Фролов, И. Т. (Ред.) (1991). *Философский словарь*. Москва: Политиздат.
- Хорунженко, К. М. (1997). *Культурология. Энциклопедический словарь*. Ростов-на-Дону: Феникс.
- Шейко, В. (2001). *Історія української культури*. Харків: ХДАК.
- Шейко, В. (2001). *Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець XIX — початок XXI ст.)*. У 2 т. (Т. 1). Харків: Основа.

References

- Bacon, F., Subbotina A. L. (Ed.) (1977). *Works in two volumes* (Vol. 1) (2nd ed., rev. and add.). Moscow: Mysl. [in Russian].
- Kanistratenko, M., Kushnarenko, N. (2017, May 12). He is a well-known figure of cultural and artistic science and education of Ukraine. *Culture and Life*, p. 6–7. [in Ukrainian].
- Kushnarenko, N., Yevseyenko, S. (2017). Portrait of a scientist in publications: a bibliometric analysis of V. Sheyko's scientific work (to the 75th anniversary). *Bulletin of the Book Chamber*, 4, 37–43. [in Ukrainian].
- Kushnarenko, N. M. (2019). Academic Basil Sheiko's scientific achievements in the institutionalization of cultural thought in Ukraine. *Cultural Thought*, 15, 201–210. [in Ukrainian].
- Sheyko, V., Kushnarenko, N., Loshkov, Y., Stashevskaya, I., Alfiorova, Z., Bolshakova, T., Gordeev, S. (2019). *Kharkiv State Academy of Culture: to the 90th Anniversary*. Kharkiv: KhSAC, 2019. [in Ukrainian].
- Yevseyenko, S. V., Levchenko, O. M., Khizhnaya, O. S., Shikalenko, T. O., Kushnarenko, N. M. (Eds.) (2017). *Sheyko Vasyl: (to the 75th anniversary of his birthday)*. Kharkiv: KhSAC. [in Ukrainian].
- Frolov, I. T. (Ed.) (1991). *Philosophical Dictionary*. Moscow: Political Publishing House. [in Russian].
- Khorunzhenko, K. M. (1997). *Culturology. Encyclopedic Dictionary*. Rostov-on-Don: Phoenix. [in Russian].
- Sheyko, V. (2001). History of Ukrainian Culture. Kharkiv: KhSAC. [in Ukrainian].
- Sheyko, V. (2001). *Culture. Civilization. Globalization (the late 19th — the early 21st century)*. In 2 volumes (Vol. 1). Kharkiv: Osнова. [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 01.11.2019 р.